

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **Z.B.**

przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. skazanego za czyny: z art. 199 § 2 i 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i z art. 199 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 23 lipca 2025 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 12 listopada 2024 r., sygn. akt V Ka 1893/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku

z dnia 25 marca 2024 r., sygn. akt II K 515/22,

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od skazanego Z.B. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe postępowania kasacyjnego, w tym 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł tytułem opłaty od kasacji.**

[WB]

UZASADNIENIE

Z.B. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od nieustalonego dnia i miesiąca 2016 r. do nieustalonego dnia i miesiąca 2018 r. w G., w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, nadużywając stosunek zależności wynikający ze stanu zależności ojczym - pasierbica, wielokrotnie doprowadzał M.K. do poddania się innej czynności seksualnej w ten sposób, że dotykał ją po ciele, po piersiach, częściach intymnych, zmuszał do wysyłania nagich zdjęć, tj. o czyn z art. 199 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

II. w tym samym czasie i miejscu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, nadużywając stosunek zależności wynikający ze stanu zależności ojczym – pasierbica, wielokrotnie doprowadzał K.K. do poddania się innej czynności seksualnej w ten sposób, że dotykał ją po ciele, po piersiach, częściach intymnych, tj. o czyn z art. 199 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

III. w nieustalonym czasie, nie później niż do 2018 r. w G. znęcał się psychicznie poprzez stosowanie kar oraz fizycznie poprzez uderzenia po ciele nad osobami nieporadnymi ze względu na wiek i stan zależności, tj. małoletnimi M.K. i K.K., tj. o czyn z art. 207 § 1a k.k.

Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku wyrokiem z dnia 25 marca 2024 r., sygn. akt II K 515/22:

I. oskarżonego Z.B. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt I aktu oskarżenia z tym dodatkowym ustaleniem, iż w nieustalonym dniu 2017 r. doprowadził małoletnią M.K. do obcowania płciowego poprzez włożenie palców dłoni do pochwy pokrzywdzonej, nadto w dniach od 15 do 18 maja 2018 r. zmuszał pokrzywdzoną do wysyłania oskarżonemu swoich nagich zdjęć w zamian za obietnicę korzyści osobistej i czyn ten, przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., zakwalifikował jako występki z art. 199 § 2 i 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

II. oskarżonego Z.B. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt II aktu oskarżenia, z tym dodatkowym ustaleniem, iż czynu tego dopuścił się na szkodę małoletniej K.K. w okresie od nieustalonego dnia i miesiąca 2016 r. do nieustalonego dnia i miesiąca 2018 r. w G.. Czyn ten, przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., zakwalifikował jako występki z art. 199 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz ustalając, iż czyny przypisane oskarżonemu w pkt I i II stanowią ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k. na mocy art. 199 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu karę roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 41a § 1 i 4 k.k. oraz art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z K.K. i M.K. w jakikolwiek sposób oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych na odległość mniejszą niż 50 metrów przez okres 8 lat;

IV. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., na podstawie art. 41 § 1a k.k. i art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na okres 5 lat;

V. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę: na rzecz M.K. kwotę 10.000 zł, a na rzecz K.K. kwotę 5.000 zł;

VI. uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt III aktu oskarżenia;

VII. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie w dniu 16 grudnia 2021 r.;

VIII. na podstawie art. 63 § 3 k.k. na poczet orzeczonych w punkcie III wyroku środków karnych zaliczył oskarżonemu okresy rzeczywistego stosowania środków zapobiegawczych w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonymi i zbliżania się do nich, w okresie od dnia 16 grudnia 2021 r. do dnia 25 marca 2024 r.

Nadto orzekł o kosztach procesu.

Powyższy wyrok w części dotyczącej czynów z pkt I i II zaskarżył apelacją obrońca oskarżonego, który zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, polegający na uznaniu, że wina oskarżonego w popełnieniu przypisanych mu czynów nie budzi wątpliwości, mimo że wątpliwości nie zostały usunięte i w dalszym ciągu istnieją, a wynikają z niepełności postępowania dowodowego oraz z braku jednoznacznych dowodów, że oskarżony Z.B. dopuścił się zachowań przypisanych mu w punkcie I i II wyroku;

2. obrazę przepisów postępowania – art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 170 § 1 k.p.k. mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, polegającą na braku obiektywizmu w badaniu okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego, dowolnej ocenie

dowodów bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, co skutkowało m.in. błędną oceną wiarygodności wyjaśnień oskarżonego oraz zeznań świadków.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia czynów z pkt I i II wyroku, albo o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Nadto zgłosił wnioski dowodowe.

W odpowiedzi na apelację Zastępca Prokuratora Rejonowego Gdańsk - Śródmieście w Gdańsku wniosła o jej nieuwzględnienie i utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 12 listopada 2024 r., sygn. akt V Ka 1893/24, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca aktualnie skazanego Z.B. Zaskarżając wyrok w całości, zarzucił „mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia rażące naruszenie przepisów prawa, tj. obrazę przepisów postępowania w postaci:

a. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt. 2 k.p.k. poprzez swobodną ocenę dowodów,

b. art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt. 2 k.p.k. poprzez dokonanie nieprawdziwych i niepełnych ustaleń faktycznych będących przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie.

Wynikającą z błędnych ustaleń faktycznych obrazę przepisów prawa materialnego (obraza art. 438 pkt. 1 k.p.k.), tj. przepisów:

1. art. 199 § 1 k.k. w przypadku czynów I i II wyroku Sądu Rejonowego”.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku. Powołując się na art. 532 § 1 k.p.k., wystąpił też o wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku z dnia 25 marca 2024 r.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Zastępca Prokuratora Rejonowego Gdańsk - Śródmieście w Gdańsku wniosła o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należało podzielić pogląd prokuratora o oczywistej bezzasadności przedmiotowej kasacji, co skutkowało jej oddaleniem w trybie art. 535 § 3 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron.

Kasacja wniesiona na rzecz skazanego Z. B. sytuuje się na granicach dopuszczalności, a jej treść świadczy, że autor skargi, chociaż jest podmiotem fachowym (adwokatem), nie dostrzega, iż kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia jest skargą odmienną od apelacji. Zgodnie z art. 519 i art. 523 § 1 k.p.k. strona może zaskarżyć kasacją tylko określone orzeczenie sądu odwoławczego i tylko z powodu rażącego naruszenia (przez ten sąd) prawa, wykazując przy tym, że mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Tymczasem w przedmiotowej kasacji wskazano na naruszenie przepisów, które nie były stosowane przez Sąd Okręgowy w Gdańsku przy rozpoznaniu sprawy Z. B. Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, że zarzut naruszenia art. 7 k.p.k. ma w kasacji rację bytu, gdy sąd odwoławczy prowadził postępowanie dowodowe (w konsekwencji musiał wtedy przeprowadzić ocenę pozyskanych dowodów), względnie, gdy zmieniając wyrok sądu pierwszej instancji odmiennie ocenił przeprowadzone przez ten sąd dowody (zob. wyrok z dnia 17 kwietnia 2019 r., II KK 247/18; postanowienia: z dnia 7 kwietnia 2022 r., IV KK 340/21; z dnia 20 marca 2025 r., V KK 74/25 i in.). Wtedy bowiem sąd *ad quem* stosuje samodzielnie art. 7 k.p.k., a w pozostałych wypadkach, gdy strona podniesie stosowny zarzut, jego rola ogranicza się do kontrolowania prawidłowości zastosowania wskazanej normy prawnej na etapie pierwszoinstancyjnym, co wyklucza możliwość jej bezpośredniego naruszenia. Zatem w niniejszej sprawie, w której – co wynika z protokołu rozprawy apelacyjnej (k. 359-360 akt sprawy) – Sąd odwoławczy nie przeprowadzał dowodów i utrzymał w mocy wyrok Sądu meriti, podniesienie w kasacji zarzutu naruszenia art. 7 k.p.k. nie powinno mieć miejsca. Tylko na marginesie celowe będzie wspomnieć, w nawiązaniu do treści zarzutu, że obraza tego przepisu ma miejsce w razie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów.

Jak wyżej zaznaczono, w kasacji skarżący może podnosić jedynie rażące naruszenie prawa (przy czym z uwagi na treść art. 536 k.p.k. ważne jest prawidłowe sformułowanie zarzutu), co oznacza, że nie może podnieść zarzutu

błędu w ustaleniach faktycznych. Zatem i drugi zarzut, w którym jest mowa o dokonaniu „nieprawdziwych i niepełnych ustaleń faktycznych”, trzeba uznać za niemieszczący się w ustawowych ramach skargi. Trzeba też zaznaczyć, że skarżący pominął oczywisty fakt, iż to Sąd pierwszej instancji, a nie Sąd odwoławczy poczynił w niniejszej sprawie ustalenia faktyczne, poza tym powinien uwzględnić, że art. 2 § 2 k.p.k., mówiący, że podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne, nie może być samodzielną podstawą kasacyjną, gdyż wyznacza jedynie ogólną dyrektywę - zasadę, która powinna być realizowana w toku procesu karnego. Nierespektowanie tej zasady może nastąpić poprzez naruszenie przepisu procesowego, zawierającego normę szczegółową (konkretny nakaz lub zakaz adresowany do organu procesowego) i ten przepis powinien być wskazany w kasacji (także w apelacji) jako naruszony.

Gdy chodzi o trzeci zarzut kasacji, to obrońca błędnie uważa, że obraza przepisów prawa materialnego może wynikać z błędnych ustaleń faktycznych. Powszechnie i konsekwentnie przyjmuje się, że warunki do wskazania na obrazę prawa materialnego zachodzą, gdy nie są kwestionowane poczynione w sprawie ustalenia faktyczne (ze starszych orzeczeń Sądu Najwyższego zob. wyrok z dnia 23 lipca 1974 r., V KR 212/74; z nowszych postanowienia: z dnia 16 listopada 2017 r., II KK 346/17; z dnia 15 czerwca 2023 r., III KK 204/23; z dnia 31 stycznia 2024 r., II KK 602/23; z dnia 25 lutego 2025 r., III KK 16/25). W formułę przyjętej w kasacji jej autor, wskazując na obrazę prawa materialnego, w istocie, jak we wcześniejszym zarzucie, kwestionuje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy. Nadto nie bierze pod uwagę, że to ten Sąd, a nie Sąd odwoławczy zastosował wobec skazanego przepisy prawa materialnego i to inne niż art. 199 § 1 k.k. oraz że w apelacji (sporządził ją inny obrońca) nie podniesiono zarzutu naruszenia prawa materialnego.

W tym stanie rzeczy w odpowiedzi na kasację prokurator trafnie wskazała, iż „analiza treści kasacji wskazuje, że stanowi ona tylko i wyłącznie zawołowaną próbę uczynienia z postępowania kasacyjnego trzeciej, merytorycznej instancji kontroli orzeczenia”. Ta konstatacja jest słuszna zarówno w kontekście postawionych w kasacji zarzutów, jak i jej części motywacyjnej, która praktycznie w całości odnosi się do sposobu procedowania i ustaleń Sądu pierwszej instancji – np.

obrońca akcentuje w niej, że „przy ocenie źródeł dowodowych Sąd w bezkrytyczny sposób przyjmował twierdzenia pokrzywdzonych”, względnie – tu kwestionując ustalenie faktyczne – wywodził, że „Sąd błędnie przyjął, że istniał stosunek zależności pomiędzy oskarżonym i pokrzywdzonymi”. Celowe będzie wspomnieć, że w apelacji tego ustalenia nie kwestionowano. Jeżeli zaś obrońca akcentował, że z uwagi na zaistniałe, jego zdaniem, wady postępowania nie wnosi „nawet o uniewinnienie czy złagodzenie wyroku, ale o uchylenie wyroku”, to i w ten sposób daje sygnał, iż nie ma pełnej orientacji w regułach postępowania kasacyjnego, w ramach którego nie jest możliwe „złagodzenie wyroku” (zob. art. 537 § 1 i 2 k.p.k.).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt 1. postanowienia, przy czym rozpoznanie kasacji krótko po jej wpłynięciu czyniło zbędnym rozpoznanie wniosku opartego na przepisie art. 532 § 1 k.p.k. (obrońca nie uwzględnił, że przepis ten zasadniczo dotyczy wstrzymania wykonania orzeczenia zaskarżonego kasacją). Rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w pkt 2. znajduje oparcie w art. 636 § 1, art. 637a k.p.k. oraz – co do opłaty od kasacji – w art. 527 § 2 k.p.k.

[WB]

[r.g.]